



Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
HENRIK SAUGMANDSGAARD ØE
2 päivänä huhtikuuta 2020¹

Asia C-264/19

**Constantin Film Verleih GmbH
vastaan
YouTube LLC,
Google Inc.**

(Ennakkoratkaisupyyntö – Bundesgerichtshof (liittovaltion ylin yleinen tuomioistuin, Saksa))

Ennakkoratkaisupyyntö – Tekijänoikeus ja lähioikeudet – Videoiden jakamiseen tarkoitettu internetsivusto – YouTube – Elokuvan lataaminen internetiin ilman oikeudenhaltijan lupaa – Immateriaalioikeuden loukkausta koskeva oikeudenkäynti – Direktiivi 2004/48/EY – 8 artikla – Oikeudenhaltijan tiedonsaantioikeus – 8 artiklan 2 kohdan a alakohta – Nimien ja osoitteiden käsite – Laajuus – Sähköpostiosoite, IP-osoite ja puhelinnumero – Poissulkeminen

I Johdanto

1. Nyt käsiteltävä ennakkoratkaisupyyntö koskee riita-asiaa, jossa asianosaisia ovat Saksaan sijoittautunut elokuvien levitysyhtiö Constantin Film Verleih GmbH sekä Yhdysvaltoihin sijoittautuneet YouTube LLC ja sen emoyhtiö Google Inc.
2. Riita-asiassa on kyse siitä, että YouTube ja Google ovat kieltäytyneet antamasta tiettyjä Constantin Film Verleihin pyytämiä tietoja käyttäjistä, jotka ovat ladanneet internetiin useita elokuvia loukaten siten Constantin Film Verleihin yksinomaisia hyödyntämisoikeuksia. Tarkemmin sanottuna Constantin Film Verleih on pyytänyt YouTubea ja Googlea antamaan sille kyseisten käyttäjien sähköpostiosoitteet ja puhelinnumerot sekä heidän käyttämänsä IP-osoitteet.
3. Bundesgerichtshof (liittovaltion ylin yleinen tuomioistuin, Saksa) tiedustelee lähinnä, sovelletaanko tällaisiin tietoihin direktiivin 2004/48/EY² 8 artiklan 2 kohdan a alakohtaa, jonka nojalla toimivaltaiset oikeusviranomaiset voivat määrätä antamaan tiettyjen immateriaalioikeutta loukkaaviin tavaroihin ja palveluihin liittyvien henkilöryhmien ”nimet ja osoitteet”.
4. Tässä ratkaisuehdotuksessa esitän syyt, joiden perusteella olen vakuuttunut siitä, että direktiivin 2004/48 8 artiklan 2 kohdan a alakohtaan sisältyvä käsite ”nimet ja osoitteet” ei kata mitään edellä mainituista tiedoista.

¹ Alkuperäinen kieli: ranska.

² Teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistamisesta 29.4.2004 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EUVL 2004, L 157, s. 45 ja oikaisu EUVL 2004, L 195, s. 16).

II Asiaa koskevat oikeussäännöt

A Unionin oikeus

5. Direktiivin 2004/48 johdanto-osan 2, 10 ja 32 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(2) Teollis- ja tekijänoikeuksien suojan olisi mahdollistettava se, että keksijä tai tekijä saa oikeutettua hyötyä keksinnöstään tai luomistyönsä tuloksesta. Sen olisi myös mahdollistettava teosten, ideoiden ja uuden tietämyksen levittäminen mahdollisimman laajalle. Se ei kuitenkaan saisi olla este sananvapaudelle, tietojen vapaalle liikkuvuudelle ja henkilötietojen suojalle, mukaan lukien Internet.

--

(10) Tämän direktiivin tavoitteena on lähentää lainsäädäntöjä, jotta voidaan varmistaa teollis- ja tekijänoikeuksien suojan korkea, yhdenvertainen ja yhdenmukainen taso sisämarkkinoilla.

--

(32) Tässä direktiivissä kunnioitetaan perusoikeuksia ja otetaan huomioon erityisesti Euroopan unionin perusoikeuskirjassa³ tunnustetut periaatteet. Tällä direktiivillä on tarkoitus erityisesti varmistaa teollis- ja tekijänoikeuksien kunnioittaminen – perusoikeuskirjan 17 artiklan 2 kohdan mukaisesti.”

6. Saman direktiivin 2 artiklan, jonka otsikko on ”Soveltamisala”, 1 kohdassa ja 3 kohdan a alakohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Tässä direktiivissä säädettyjä toimenpiteitä, menettelyjä ja oikeussuojakeinoja sovelletaan 3 artiklan mukaisesti kaikkiin [unionin] lainsäädännössä ja/tai kyseisen jäsenvaltion lainsäädännössä säädettyjen teollis- ja tekijänoikeuksien loukkauksiin, sanotun kuitenkaan rajoittamatta [unionin] tai jäsenvaltioiden lainsäädännössä säädettyjen tai säädettävien keinojen käyttämistä, sikäli kuin mainitut keinot ovat edullisempia oikeudenhaltijoille.

--

3. Tämä direktiivi ei vaikuta:

a) teollis- ja tekijänoikeuksia koskevaa aineellista oikeutta sääteleviin [unionin] säädöksiin, joita ovat – direktiivi 95/46/EY – ”

7. Direktiivin 2004/48 8 artiklassa, jonka otsikko on ”Tiedonsaantioikeus”, säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että toimivaltaiset oikeusviranomaiset voivat teollis- tai tekijänoikeuden loukkausta koskevan oikeudenkäynnin yhteydessä kantajan perustellusta ja oikeasuhteisesta pyynnöstä määrätä, että sellaisten tavaroiden ja palvelujen alkuperästä ja jakeluverkosta, jotka loukkaavat teollis- tai tekijänoikeutta, annetaan tietoja. Tiedonantovelvollinen on teollis- tai tekijänoikeuksia loukannut ja/tai kuka tahansa muu henkilö:

a) jonka on todettu pitävän hallussaan riidanalaisia tavaroita kaupallisessa laajuudessa;

b) joka on tavattu käyttämästä riidanalaisia palveluja kaupallisessa laajuudessa;

³ Jäljempänä perusoikeuskirja.

- c) jonka on todettu tarjoavan loukkaavassa toiminnassa käytettäviä palveluja kaupallisessa laajuudessa; tai
 - d) jonka a, b tai c alakohdassa tarkoitettu henkilö on osoittanut osallistuneen kyseisten tavaroiden tuottamiseen, valmistukseen tai jakeluun tai näiden palvelujen tarjoamiseen.
2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettuihin tietoihin sisältyvät tapauksen mukaan:
- a) tuotteen tai palvelujen tuottajien, valmistajien, jakelijoiden, toimittajien ja muiden aikaisempien haltijoiden sekä aiottujen tukku- ja vähittäiskauppiaiden nimet ja osoitteet;
 - b) tiedot tuotettujen, valmistettujen, toimitettujen, vastaanotettujen tai tilattujen tavaroiden taikka palveluiden määrästä sekä kyseisistä tavaroista tai palveluista saaduista hinnoista.
3. Edellä 1 ja 2 kohdan säännökset eivät rajoita muita laissa annettuja säännöksiä, jotka
- a) antavat oikeuden haltijalle oikeuden [saada] laajempia tietoja;
 - b) koskevat tämän artiklan nojalla ilmoitettujen tietojen käyttöä rikos- tai siviilioikeudellisessa menettelyssä;
 - c) koskevat vastuuta tiedonsaantioikeuden väärinkäytöstä;
 - d) antavat mahdollisuuden kieltäytyä sellaisten tietojen antamisesta, jotka pakottaisivat 1 kohdassa tarkoitettun henkilön myöntämään oman tai lähisukulaisensa osallistumisen teollis- tai tekijänoikeuden loukkaukseen; tai
 - e) koskevat tietolähteiden luottamuksellisuuden suojaa tai henkilötietojen käsittelyä.”

B Saksan oikeus

8. Tekijänoikeuslain (Urheberrechtsgesetz, jäljempänä UrhG) 101 §:n 1 momentin ensimmäisen virkkeen nojalla henkilö, joka kaupallisessa laajuudessa loukkaa tekijänoikeutta tai muuta tällä lailla suojattua oikeutta, voidaan velvoittaa antamaan vahinkoa kärsineelle henkilölle välittömästi tietoja laittomien kopioiden tai muiden tuotteiden alkuperästä ja jakelukanavasta.
9. Jos loukkaus on ilmeinen, tiedonsaantioikeutta voidaan käyttää UrhG:n 101 §:n 2 momentin ensimmäisen virkkeen kolmannen kohdan nojalla myös sellaista henkilöä vastaan, joka on tarjonnut loukkaavaan toimintaan käytettyjä palveluja kaupallisessa laajuudessa, sanotun rajoittamatta tämän lain 101 §:n 1 momentin soveltamista.
10. Tiedonantovelvollisen on UrhG:n 101 §:n 3 momentin 1 kohdan nojalla ilmoitettava kopioiden tai muiden tuotteiden tuottajien, toimittajien ja muiden aikaisempien haltijoiden, palvelunkäyttäjien sekä aiottujen kaupallisten ostajien ja myyjien nimet ja osoitteet.

III Pääasia, ennakkoratkaisukysymykset ja asian käsittely unionin tuomioistuimessa

11. Constantin Film Verleih on Saksaan sijoittautunut elokuvien levitysyhtiö.
12. YouTube on Yhdysvaltoihin sijoittautunut Googlen omistama yhtiö, joka ylläpitää nimeään kantavaa internetalustaa.

13. Constantin Film Verleihillä on Saksassa yksinomaiset hyödyntämisoikeudet elokuvaan ”Parker” ja Scary Movie 5”.

14. Kyseiset elokuvat ladattiin YouTube-sivustolle kesäkuun 2013 ja syyskuun 2014 välisenä aikana ilman Constantin Film Verleihin suostumusta. Käyttäjätunnus N1 latasi 29.6.2013 elokuvan ”Parker” kyseiselle sivustolle täysimittaisena ja saksankielisenä. Elokuva haettiin katseltavaksi yli 45 000 kertaa, ennen kuin se estettiin 14.8.2013. Käyttäjätunnus N2 latasi syyskuussa 2013 elokuvan ”Scary Movie 5” kyseiselle sivustolle täysimittaisena. Elokuva haettiin katseltavaksi yli 6 000 kertaa, ennen kuin se estettiin 29.10.2013. Käyttäjätunnus N3 latasi 10.9.2014 kyseiselle sivustolle uuden kopion viimeksi mainitusta elokuvasta. Kopio haettiin katseltavaksi yli 4 700 kertaa, ennen kuin se estettiin 21.9.2014.

15. Constantin Film Verleih vaati YouTubea ja Googlea antamaan sille tiedot käyttäjistä, jotka lasivat kyseiset elokuvat internetiin.

16. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoi, että tiedonsaantioikeutta koskevat edellytykset täyttyivät. Näin ollen pääasia rajattiin koskemaan ainoastaan niiden tietojen sisältöä, jotka YouTube ja/tai Googlen on annettava Constantin Film Verleihille. Käsiteltävässä asiassa on kyse seuraavista tiedoista:

- käyttäjän sähköpostiosoite
- käyttäjän puhelinnumero
- IP-osoite, jota käyttäjä on käyttänyt riidanalaisten tiedostojen lataamiseen, ja lataamisen tarkka ajankohta sekä
- IP-osoite, jota käyttäjä käytti viimeksi Google-/YouTube-tilinsä käyttämiseksi, ja tämän käytön tarkka ajankohta.

17. Ensimmäisenä oikeusasteena asian ratkaissut Landgericht Frankfurt am Main (alueellinen alioikeus, Frankfurt am Main, Saksa) hylkäsi Constantin Film Verleihin kanteen, jossa vaadittiin kyseisten tietojen luovuttamista.

18. Toisessa oikeusasteessa Oberlandesgericht Frankfurt am Main (osavaltion ylioikeus, Frankfurt am Main, Saksa) velvoitti YouTube ja Googlen antamaan asianomaisten käyttäjien sähköpostiosoitteet mutta hylkäsi Constantin Film Verleihin vaatimuksen muilta osin.

19. Bundesgerichtshofille (liittovaltion ylin yleinen tuomioistuin, Saksa) tekemässään Revision-valituksessa Constantin Film Verleih vaati, että YouTube ja Google veloitetaan antamaan sille kaikki edellä mainitut tiedot, mukaan lukien käyttäjien puhelinnumerot ja IP-osoitteet. Omassa Revision-valituksessaan YouTube ja Google vaativat, että Constantin Film Verleihin valitus hylätään kokonaisuudessaan, myös siltä osin kuin se koskee käyttäjien sähköpostiosoitteita.

20. Todettuaan, että Revision-menettelyn lopputulos riippuu direktiivin 2004/48 8 artiklan 2 kohdan a alakohdassa olevan käsitteen ”osoitteet” tulkinnasta, Bundesgerichtshof on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Kuuluuko direktiivin [2004/48] 8 artiklan 2 kohdan a alakohdassa mainittuihin tavaroiden tai palvelujen tuottajien, valmistajien, jakelijoiden, toimittajien ja muiden aikaisempien haltijoiden sekä tukku- ja vähittäiskauppiaiden osoitteisiin, jotka sisältyvät tapauksen mukaan [tämän] direktiivin 8 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuihin tietoihin, myös

- a) palvelujen käyttäjien sähköpostiosoitteet ja/tai

b) palvelujen käyttäjien puhelinnumerot ja/tai

c) IP-osoitteet, joita palvelujen käyttäjät ovat käyttäneet riidanalaisten tiedostojen lataamiseen sivustolle, mukaan luettuna lataamisen täsmällinen ajankohta?

2) Mikäli ensimmäisen kysymyksen c kohtaan vastataan myöntävästi:

Sisältyykö [edellä mainitun] direktiivin 8 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaisesti annettaviin tietoihin myös IP-osoite, jota käyttäjä, joka on aiemmin ladannut laittomasti tiedostoja sivustolle, viimeksi käytti Google-/YouTube-tilinsä käyttämiseksi, mukaan luettuna käytön täsmällinen ajankohta, riippumatta siitä, tapahtuiko tämän viimeisen käytön aikana [immateriaalioikeuksiin kohdistuvia] oikeudenloukkauksia?”

21. Ennakkoratkaisupyyntö kirjattiin unionin tuomioistuimen kirjaamossa 29.3.2019.

22. Kirjallisia huomautuksia ovat esittäneet Constantin Film Verleih, YouTube ja Google sekä Euroopan komissio.

23. Suullisia huomautuksia esittivät 12.2.2020 pidetyssä istunnossa Constantin Film Verleihin edustajat, YouTuben ja Googlen edustajat sekä komissio.

IV Asian tarkastelu

24. Direktiivin 2004/48 8 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on säädettävä kansallisessa oikeusjärjestyksessään, että toimivaltaiset oikeusviranomaiset voivat immateriaalioikeuden loukkausta koskevan oikeudenkäynnin yhteydessä määrätä antamaan tietyt tiedot.

25. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustele kahdella ennakkoratkaisukysymyksellään, joita on tarkasteltava yhdessä, onko direktiivin 2004/48 8 artiklan 2 kohdan a alakohtaa tulkittava siten, että jäsenvaltioiden on varmistettava, että toimivaltaiset oikeusviranomaiset voivat määrätä antamaan immateriaalioikeutta loukkaavia tiedostoja internetiin ladanneen käyttäjän sähköpostiosoitteen ja puhelinnumeron, kyseisten tiedostojen lataamiseen käytetyn IP-osoitteen sekä sen IP-osoitteen, jota on viimeksi käytetty kyseisen käyttäjätilin käyttämiseksi.

26. YouTube ja Google sekä komissio ehdottavat – toisin kuin Constantin Film Verleih – että näihin kysymyksiin vastataan kieltävästi.

27. Jäljempänä esitän syyt sille, miksi katson YouTuben, Googlen ja komission tavoin, että kyseisessä säännöksessä ei tarkoiteta mitään ennakkoratkaisukysymyksissä luetelluista tiedoista.

28. Aivan aluksi totean, että direktiivin 2004/48 8 artiklan 2 kohdan a alakohta ei sisällä minkäänlaista viittausta jäsenvaltioiden oikeuteen. Näin ollen käsite ”nimet ja osoitteet” on unionin oikeuden käsite, jota on vakiintuneen oikeuskäytännön mukaisesti tulkittava itsenäisesti ja yhdenmukaisesti.⁴

⁴ Ks. direktiivin 2004/48 9 artiklan 7 kohdassa käytetystä käsitteestä ”asianmukainen korvaus” tuomio 12.9.2019, Bayer Pharma (C-688/17, EU:C:2019:722, 40 kohta). Ks. edelleen immateriaalioikeuksien osalta myös tuomio 22.6.2016, Nikolajeva (C-280/15, EU:C:2016:467, 45 kohta) ja tuomio 27.9.2017, Nintendo (C-24/16, EU:C:2017:724, 70 ja 94 kohta).

29. Käsitettä ”nimet ja osoitteet” ei ole myöskään määritelty direktiivissä 2004/48. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan sellaisten ilmausten merkitys ja ulottuvuus, joita ei ole määritelty unionin oikeudessa, on määritettävä sen tavanomaisen merkityksen mukaan, joka niillä on yleiskielessä, ottaen samalla huomioon se asiayhteys, jossa niitä käytetään, ja sen säännösten tavoitteet, johon ne kuuluvat.⁵

30. Näin ollen direktiivin 2004/48 8 artiklan 2 kohdan a alakohdassa käytetyn käsitteen ”nimet ja osoitteet” tulkinnan lähtökohdaksi on otettava *tavanomainen merkitys, joka sillä on yleiskielessä*. Ei liene epäilystä siitä, että yleiskielessä käsitteellä (henkilöiden) ”osoite”, jota ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen kysymykset erityisesti koskevat, tarkoitetaan ainoastaan postiosoitetta, kuten YouTube ja Google ovat aivan oikein huomauttaneet.⁶ Tämän tulkinnan vahvistaa Ranskan akatemian (Académie française) sanakirjan määritelmä kyseisestä käsitteestä; sen mukaan osoitteella ”tarkoitetaan *paikkaa*,⁷ josta henkilön tavoittaa”.

31. Toisen ennakkoratkaisukysymyksissä esillä olevan tiedon eli puhelinnumeron osalta ei varmaankaan ole tarpeen käsitellä kovin pitkällisesti sitä, ettei käsite (henkilöiden) ”nimet ja osoitteet”, sellaisena kuin sitä käytetään direktiivin 2004/48 8 artiklan 2 kohdan a alakohdassa, voi sisältää puhelinnumeroa käytettynä sen paremmin yleiskielessä kuin missään muussakaan asiayhteydessä.⁸

32. Kahta muuta ennakkoratkaisuissa esillä olevaa tietoa, jotka ovat sähköpostiosoite ja IP-osoite, on syytä tarkastella hieman syvällisemmin.

33. Kuten edellä täsmensin, tulkinnan lähtökohtana on yleiskieli, jossa ilmaisulla ”osoite” viitataan ainoastaan postiosoitteeseen. Näin ollen kyseisellä ilmaisulla ei tarkoiteta sähköposti- tai IP-osoitetta silloin, kun sitä käytetään ilman minkäänlaista täsmennystä.

34. Tämä pätee etenkin ”yleisiksi” katsomissani asiayhteyksissä, eli selkeästi internetin ulkopuolisissa yhteyksissä, jollaisista on kyse direktiivin 2004/48 8 artiklan 2 kohdan a alakohdassa.

⁵ Ks. erityisesti tuomio 31.1.2013, McDonagh (C-12/11, EU:C:2013:43, 28 kohta); tuomio 6.9.2018, Kreyenhop & Kluge (C-471/17, EU:C:2018:681, 39 kohta) ja tuomio 12.9.2019, Bayer Pharma (C-688/17, EU:C:2019:722, 41 kohta).

⁶ En ole havainnut epäjohtonmukaisuuksia tämän säännöksen eri kielitoisintojen välillä, sillä niissä kaikissa käytetään käsitettä ”osoitteet”: ks. esimerkiksi espanjankielisen toisinnon ”direcciones”, tanskankielisen toisinnon ”adresse”, saksankielisen toisinnon ”Adressen”, englanninkielisen toisinnon ”addresses”, italiantielisen toisinnon ”indirizzo”, hollanninkielisen toisinnon ”adres”, portugalinkielisen toisinnon ”endereço”, romaniantielisen toisinnon ”adresele” ja ruotsinkielisen toisinnon ”adress”.

⁷ Kursivointi tässä.

⁸ Tältä osin näkemystäni ei horjuta se Constantin Film Verleihin esiin tuoma seikka, että puhelinnumeroa voidaan käyttää ”reititysosoitteena” tiedonsiirrossa esimerkiksi sellaisten puhelinnumeroa käyttävien puheluiden tai sovellusten yhteydessä kuin WhatsApp. Käsitteellä *henkilöiden* ”nimet ja osoitteet”, sellaisena kuin sitä tarkoitetaan direktiivin 2004/48 8 artiklassa, ei ole ilmeistä yhteyttä tietovirtojen käyttötarkoituksen kanssa, vaikka käyttötarkoitukseksi olisi määritetty ”toimiminen reititysosoitteena”.

35. Tätä tulkintaa tukevat muut sähköpostiosoitetta tai IP-osoitetta käsittelevät unionin säädökset. Halutessaan viitata sähköpostiosoitteeseen⁹ tai IP-osoitteeseen¹⁰ unionin lainsäätäjä on nimittäin täydentänyt nimenomaisesti ilmaisua ”osoite”, kuten YouTube ja Google ovat korostaneet. Tietääkseni unionin lainsäädännöstä ei löydy esimerkkitapausta, jossa ilmaisua ”nimet ja osoitteet” olisi käytetty sellaisenaan yleisessä asiayhteydessä puhelinnumerosta, IP-osoitteesta tai sähköpostiosoitteesta.

36. Näin ollen direktiivin 2004/48 8 artiklan 2 kohdan a alakohdan sanamuodon mukaisesta tulkinnasta ilmenee, että unionin lainsäätäjän käyttämä ilmaisu ”nimet ja osoitteet” ei sisällä mitään ennakkoratkaisukysymyksissä mainituista tiedoista, kuten YouTube ja Google sekä komissio ovat todenneet.

37. Komission esittämä historiallinen tulkinta vahvistaa tämän tulkinnan. Direktiivin 2004/48 antamiseen johtaneet valmisteluasiakirjat¹¹ eivät nimittäin anna – edes implisiittisesti – minkäänlaista viitettä siitä, että tämän direktiivin 8 artiklan 2 kohdan a alakohdassa käytetyn ilmaisun ”osoite” olisi ymmärrettävä tarkoittavan asianomaisten henkilöiden postiosoitteen lisäksi myös heidän sähköposti- tai IP-osoitettaan.

38. Komissio selitti tässä yhteydessä, että antaessaan direktiivin 2004/48 vuonna 2004 unionin lainsäätäjällä ei missään vaiheessa ollut aikomusta sisällyttää direktiiviin ”osoitteen” uudempia ilmentymiä, joita ovat esimerkiksi sähköpostiosoite ja IP-osoite.

39. Direktiivin 2004/48 historiallisesta tulkinnasta ilmenee siis, että kyseistä direktiiviä on tulkittava siten, että siinä viitataan kyseiseen ilmaisuun ainoastaan sen perinteisessä merkityksessä, joka on postiosoite.

40. Edellä esitetystä seuraa, että sanamuodon mukaisen ja historiallisen tulkinnan mukaan direktiivin 2004/48 8 artiklan 2 kohdan a alakohta ei sisällä tässä säännöksessä tarkoitettujen henkilöiden käyttämiä sähköpostiosoitteita, puhelinnumeroita ja IP-osoitteita.

41. Constantin Film Verleih vastustaa tätä tulkintaa ja vetoaa sekä direktiivin 2004/48 8 artiklan tarkoitukseen että yleisemmin sen tavoitteisiin.

⁹ Sähköpostiosoitteesta ks. erityisesti sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun asetuksen (EY) N:o 883/2004 täytäntöönpanomenettelystä 16.9.2009 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 987/2009 (EUVL 2009, L 284, s. 1) 88 artiklan 2 kohta; kuluttajariitojen verkkovälitteisestä riidanratkaisusta sekä asetuksen (EY) N:o 2006/2004 ja direktiivin 2009/22/EY muuttamisesta 21.5.2013 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 524/2013 (verkkovälitteistä kuluttajariitojen ratkaisua koskeva asetusta; EUVL 2013, L 165, s. 1) 14 artiklan 1 kohta; julkisista hankinnoista ja direktiivin 2004/18/EY kumoamisesta 26.2.2014 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/24/EU (EUVL 2014, L 94, s. 65) 54 artiklan 2 kohta sekä maksupalveluista sisämarkkinoilla, direktiivien 2002/65/EY, 2009/110/EY ja 2013/36/EU ja asetuksen (EU) N:o 1093/2010 muuttamisesta sekä direktiivin 2007/64/EY kumoamisesta 25.11.2015 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2015/2366 (EUVL 2015, 337, s. 35) 45 artiklan 2 kohdan a alakohta.

¹⁰ IP-osoitteesta ks. erityisesti rikosasioita koskevasta eurooppalaisesta tutkintamääräyksestä 3.4.2014 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/41/EU (EUVL 2014, L 130, s. 1) 10 artiklan 1 kohdan e alakohta; verkkosisältöpalvelujen rajat ylittävistä siirrettävyydestä sisämarkkinoilla 14.6.2017 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/1128 (EUVL 2017, L 168, s. 1) 5 artiklan 1 kohdan k alakohta sekä Euroopan matkustustieto- ja -lupajärjestelmän (ETIAS) perustamisesta ja asetusten (EU) N:o 1077/2011, (EU) N:o 515/2014, (EU) 2016/399, (EU) 2016/1624 ja (EU) 2017/2226 muuttamisesta 12.9.2018 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/1240 (EUVL 2018, L 236, s. 1) 17 artiklan 8 kohta, 34 artiklan 4 kohdan j alakohta ja 52 artiklan 2 kohdan g alakohta.

¹¹ Ks. erityisesti 30.1.2003 annettu ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistamiseen tähtäävistä toimenpiteistä ja menettelyistä (KOM(2003) 46 lopullinen) sekä kyseisestä ehdotuksesta 29.10.2003 hyväksytty Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto (EUVL 2004, C 32, s. 15) ja 5.12.2003 hyväksytty Euroopan parlamentin mietintö (A5-0468/2003). Direktiiviehdotuksessa ei anneta minkäänlaista selvitystä siitä, miten ilmaisua ”nimet ja osoitteet” pitäisi tulkita. Euroopan parlamentti ei myöskään esittänyt tarkistuksia direktiivin 2004/48 tulevan 8 artiklan 2 kohdan a alakohdan sanamuotoon.

42. Constantin Film Verleihin mukaan direktiivin 2004/48 8 artiklan tarkoituksena on, että immateriaalioikeuksien haltija voi tunnistaa kyseisessä säännöksessä mainitut henkilöt. Constantin Film Verleihin mielestä kyseisen artiklan 2 kohtaa on sen sanamuodosta riippumatta tulkittava siten, että siinä tarkoitetaan ”kaikkia tietoja, joiden avulla voidaan tunnistaa” kyseiset henkilöt ja että nämä tiedot voivat sisältää puhelinnumeron, sähköpostiosoitteen, IP-osoitteen tai pankkiyhteystiedot, jos ne ovat saatavilla.

43. Itse katson, että tällaisen tulkinnan omaksuessaan unionin tuomioistuin muotoilisi kyseisen säännöksen uudelleen. Ymmärrän toki sen, että Constantin Film Verleihin kaltainen oikeudenhaltija toivoo direktiiviä 2004/48 muutettavan siten, että sen olisi helpompi tunnistaa mahdolliset oikeuksien loukkaajat erityislaatuudessa internetympäristössä. Säännösten sanamuotojen muuttaminen tällä tavalla ei kuitenkaan kuulu unionin tuomioistuimen toimivaltaan, vaan se on unionin lainsäätäjän tehtävä.

44. Lainsäätäjä olisi voinut halutessaan sisällyttää direktiivin 2004/48 8 artiklan 2 kohtaan ”kaikki tiedot, joiden avulla voidaan tunnistaa” asianomaiset henkilöt. Komissio korosti istunnossa, että unionin lainsäätäjä oli nimenomaan valinnut vähimmäistason yhdenmukaistamisen rajoittamalla sen nimiin ja osoitteisiin ja jättämällä pois muut henkilön tunnistamisen mahdollistavat tiedot, kuten puhelinnumeron tai sosiaaliturvatunnuksen.

45. Täsmennän, että tällaisessa asiayhteydessä on hylättävä Constantin Film Verleihin toivoma ”dynaaminen” tai teleologinen tulkinta kyseisestä säännöksestä. Direktiivin 2004/48 8 artiklan 2 kohdan a alakohdassa käytetyt ilmaisut eivät nimittäin ole riittävän tulkinnanvaraisia, jotta ne mahdollistaisivat tällaisen tulkinnan ja niiden voitaisiin katsoa sisältävän ennakkoratkaisukysymyksissä mainitut tiedot.

46. Yhdyn tältä osin varauksetta julkisasiamies Bobekin päättelyyn ratkaisuehdotuksen komissio v. Saksa 33–35, 38 ja 39 kohdassa. Contra legem -tulkintaa koskevan kiellon ja vallanjakoperiaatteen mukaisesti dynaaminen tai teleologinen tulkinta on mahdollinen silloin, kun ”itse säännöksen [sanamuoto *mahdollistaa*] erilaiset tulkinnat, eli [se] – – on – – jossain määrin monitulkintainen ja epätäsmällinen”.¹²

47. Näin ei kuitenkaan ole käsiteltävässä asiassa. Kuten jo edellä selitin, sanamuodon mukainen ja historiallinen tulkinta sulkevat pois sen, että direktiivin 2004/48 8 artiklan 2 kohdan a alakohdassa käytetty ilmaisu ”nimet ja osoitteet” olisi ulottuvuudeltaan monitulkintainen.

48. Constantin Film Verleih vetoaa myös yleisemmin direktiivin 2004/48 tavoitteisiin. Mielestäni tämä perustelu ei voi kyseenalaistaa edellä mainitun säännöksen tulkintaa, koska kyseisen säännöksen sanamuoto ei ole monitulkintainen. Käsittelen kuitenkin ylimääräisenä tätä perustelua.

49. On toki kiistatonta, että direktiivin 2004/48 tarkoitus on varmistaa teollis- ja tekijänoikeuksien suojan korkea taso sisämarkkinoilla perusoikeuskirjan 17 artiklan 2 kohdan mukaisesti, kuten täsmennetään direktiivin johdanto-osan 10 ja 32 perustelukappaleessa.

50. On myös kiistatonta, että Constantin Film Verleihin ehdottama tulkinta nostaisi teollis- ja tekijänoikeuksien suojan tasoa sisämarkkinoilla.

¹² Julkisasiamies Bobekin ratkaisuehdotus komissio v. Saksa (C-220/15, EU:C:2016:534, 34 kohta).

51. On silti pidettävä mielessä, että minkä tahansa teollis- ja tekijänoikeuksia koskevan säädöksen tavoin¹³ direktiivillä 2004/48 pyritään säilyttämään *tasapaino* yhtäältä oikeudenhaltijoiden henkisen omaisuutensa suojaa – joka taataan perusoikeuskirjan 17 artiklan 2 kohdassa – koskevan intressin ja toisaalta suojatun aineiston käyttäjien intressien ja perusoikeuksien sekä yleisen edun suojaamisen välillä.

52. Kuten unionin tuomioistuin on useaan otteeseen täsmentänyt, perusoikeuskirjan 17 artiklan 2 kohdasta tai unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ei mitenkään ilmene, että kyseisessä määräyksessä vahvistettua immateriaalioikeuden suojaa ei voitaisi rajoittaa ja että se olisi näin ollen taattava ehdottomasti.¹⁴

53. Perusoikeuskirjan 17 artiklan 2 kohdassa ei siis edellytetä, että kaikki saatavilla olevat tekniset keinot, joiden avulla oikeudenhaltija voi tunnistaa mahdolliset oikeudenloukkaajat, olisi otettava käyttöön ottamatta huomioon direktiivin 2004/48 säännösten sanamuotoa.

54. Erityisesti direktiivin 2004/48 8 artiklan osalta unionin tuomioistuin on jo täsmentänyt tuomiossa *Coty Germany*, että kyseisen säännöksen tarkoituksena on sovittaa yhteen eri oikeuksien kunnioittaminen, eli samanaikaisesti on kunnioitettava sekä oikeudenhaltijoiden tiedonsaantioikeutta että käyttäjien henkilötietojen suojaa.¹⁵

55. Pääasian yhteydessä Constantin Film Verleihin pyytämien tietojen voidaan olettaa olevan direktiivin 95/46/EY¹⁶ 2 artiklan a alakohdan, josta on tullut asetuksen (EU) 2016/679¹⁷ 4 artiklan a alakohta, tarkoitettuja henkilötietoja, koska niiden on tarkoitus mahdollistaa asianomaisten henkilöiden tunnistaminen.¹⁸

56. Vaikka direktiivin 2004/48 johdanto-osan 32 perustelukappaleessa todetaan, että direktiivillä on tarkoitus varmistaa teollis- ja tekijänoikeuksien kunnioittaminen perusoikeuskirjan 17 artiklan 2 kohdan mukaisesti, saman direktiivin 2 artiklan 3 kohdan a alakohdasta sekä sen johdanto-osan 2 ja 15 perustelukappaleesta ilmenee myös, että teollis- ja tekijänoikeuksien suoja ei saisi olla esteenä muun muassa perusoikeuskirjan 8 artiklassa taatulle henkilötietojen suojalle, minkä vuoksi direktiivi 2004/48 ei voi vaikuttaa erityisesti direktiivin 95/46 soveltamiseen.¹⁹

57. Korostan tässä yhteydessä direktiivin 2004/48 8 artiklan 3 kohdan b–e alakohdan, joiden mukaan kyseinen artikla ei rajoita säännöksiä, joilla rajataan tai rajoitetaan oikeudenhaltijan tiedonsaantioikeutta, ja erityisesti henkilötietojen käsittelyä koskevia säännöksiä, merkityksellisyyttä.

13 Ks. erityisesti tuomio 16.2.2012, SABAM (C-360/10, EU:C:2012:85, 42–44 kohta); tuomio 29.7.2019, Funke Medien NRW (C-469/17, EU:C:2019:623, 57 kohta); tuomio 29.7.2019, Pelham ym. (C-476/17, EU:C:2019:624, 32 kohta) ja tuomio 29.7.2019, Spiegel Online (C-516/17, EU:C:2019:625, 42 kohta).

14 Ks. erityisesti tuomio 29.1.2008, Promusicae (C-275/06, EU:C:2008:54, 62–70 kohta); tuomio 16.2.2012, SABAM (C-360/10, EU:C:2012:85, 41 kohta); tuomio 19.4.2012, Bonnier Audio ym. (C-461/10, EU:C:2012:219, 56 kohta); tuomio 3.9.2014, Deckmyn ja Vrijheidsfonds (C-201/13, EU:C:2014:2132, 26 kohta) ja tuomio 29.7.2019, Funke Medien NRW (C-469/17, EU:C:2019:623, 72 kohta).

15 Tuomio 16.7.2015 (C-580/13, EU:C:2015:485, 28 kohta).

16 Yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta 24.10.1995 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EYVL 1995, L 281, s. 31). Tämän direktiivin 2 artiklan a alakohdan mukaan ”henkilötiedoilla” tarkoitetaan kaikenlaisia tunnistettua tai tunnistettavissa olevaa luonnollista henkilöä koskevia tietoja.

17 Luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta 27.4.2016 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (yleinen tietosuojasetus) (EUVL 2016, L 119, s. 1).

18 Unionin tuomioistuin on jo todennut, että IP-osoitetta voidaan pitää henkilötietona jopa erikseen tarkasteltuna. Ks. tuomio 24.11.2011, Scarlet Extended (C-70/10, EU:C:2011:771, 51 kohta) ja tuomio 19.10.2016, Breyer (C-582/14, EU:C:2016:779, 49 kohta).

19 Tuomio 16.7.2015, Coty Germany (C-580/13, EU:C:2015:485, 31–33 kohta).

58. Mielestäni unionin tuomioistuimen tehtävänä ei ole muuttaa unionin lainsäätäjän direktiivin 2004/48 8 artiklan 2 kohdassa käyttämien ilmaisujen ulottuvuutta, sillä se voisi vaarantaa tasapainon, jota lainsäätaja on tavoitellut direktiiviä antaessaan ja jonka luominen on yksinomaan lainsäätäjän vastuulla.²⁰

59. Täydentääkseni edellä 43 kohdassa esitettyä virkettä totean, että Constantin Film Verleihin ehdottaman tulkinnan omaksumalla unionin tuomioistuin paitsi muotoilisi uudelleen direktiivin 2004/48 8 artiklan 2 kohdan myös horjuttaisi unionin lainsäätäjän saavuttamaa tasapainoa immateriaalioikeuksien haltijoiden eduksi.

60. Lisäksi Constantin Film Verleihin ehdottama dynaaminen tulkinta on vastoin direktiivin 2004/48 systematiikkaa, sillä tämä direktiivi perustuu unionin lainsäätäjän tavoittelemaan vähimmäistason yhdenmukaistamiseen, kuten komissio on korostanut.

61. Komissio on aivan oikeassa huomauttaessaan, että tällainen dynaaminen tulkinta ei ole asianmukainen käsiteltävässä asiassa, koska direktiivin 2004/48 8 artiklan 3 kohdan a alakohdassa unionin lainsäätaja on nimenomaisesti säätänyt, että jäsenvaltiot voivat vastata kyseiseen dynaamiseen huoleen antamalla oikeudenhaltijoille ”oikeuden saada laajempia tietoja”.

62. Toisin sanoen ei ole tarpeen, että unionin tuomioistuin tulkitsee dynaamisesti direktiiviä 2004/48 sen mukauttamiseksi internetissä esiintyviin uusiin toimintatapoihin, sillä jäsenvaltioilla on toimivalta toteuttaa täydentäviä toimenpiteitä, jotka kohdistuvat kyseisiin toimintatapoihin.

63. Jotta vastaukseni olisi tyhjentävä, huomautan lisäksi, että TRIPS-sopimuksen²¹ 47 artiklaan, jossa vain annetaan mahdollisuus säätää tiedonsaantioikeudesta, ei voida vedota Constantin Film Verleihin ehdottaman tulkinnan tueksi.²²

64. Kaikkien edellä esitettyjen syiden perusteella katson, että direktiivin 2004/48 8 artiklan 2 kohdan a alakohtaa on tulkittava siten, että kyseisessä säännöksessä olevalla käsitteellä ”nimet ja osoitteet” ei tarkoiteta immateriaalioikeuksia loukkaavia tiedostoja internetiin ladanneen käyttäjän sähköpostiosoitetta, puhelinnumeroa, kyseisten tiedostojen lataamiseen käytettyä IP-osoitetta eikä IP-osoitetta, jota on viimeksi käytetty kyseisen käyttäjätilin käyttämiseksi.

65. Jäsenvaltioilla ei näin ollen ole tämän säännöksen nojalla velvollisuutta säätää, että toimivaltaiset oikeusviranomaiset voivat määrätä kyseiset tiedot luovutettaviksi immateriaalioikeuden loukkausta koskevan oikeudenkäynnin yhteydessä.

²⁰ Ks. analogisesti tuomio 15.9.2016, *Mc Fadden* (C-484/14, EU:C:2016:689, 69–71 kohta).

²¹ Maailman kauppajärjestön (WTO) perustamissopimuksen, joka on allekirjoitettu Marrakechissä 15.4.1994 ja hyväksytty Uruguayn kierroksen monenvälisissä kauppaneuvotteluissa (1986–1994) laadittujen sopimusten tekemisestä Euroopan yhteisön puolesta yhteisön toimivaltaan kuuluvissa asioissa 22.12.1994 tehdyllä neuvoston päätöksellä 94/800/EY (EYVL L 336, s. 1), liitteessä 1 C oleva teollis- ja tekijänoikeuksien kauppaan liittyvistä näkökohdista tehty sopimus (jäljempänä TRIPS-sopimus). TRIPS-sopimuksen 47 artiklassa, jonka otsikko on ”Tiedonsaantioikeus”, määrätään, että ”jäsenet voivat säätää, että oikeusviranomaisilla on oikeus määrätä oikeudenloukkaaja antamaan oikeudenhaltijalle tietoja sellaisen kolmannen osapuolen henkilöllisyydestä, joka on osallistunut oikeutta loukkaavien tavaroiden tai palvelusten valmistukseen ja jakeluun, samoin kuin kaupankäyntikanavista, jollei tämä ole kohtuutonta loukkauksen vakavuuden aste huomioon ottaen”.

²² Ks. vastaavasti tuomio 29.1.2008, *Promusicae* (C-275/06, EU:C:2008:54, 60 kohta). Joka tapauksessa on niin, että vaikka unionin lainsäädäntöä on tulkittava *niin pitkälti kuin mahdollista* kansainvälisen oikeuden mukaisesti erityisesti silloin, kun unionin oikeussääntöjen tarkoituksena on nimenomaan panna täytäntöön [unionin] tekemä kansainvälinen sopimus (ks. erityisesti tuomio 7.12.2006, *SGAE*, C-306/05, EU:C:2006:764, 35 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen), TRIPS-sopimuksen 47 artikla ei voi mahdollistaa sitä, että unionin tuomioistuin jättää huomioimatta direktiivin 2004/48 8 artiklan 2 kohdan a alakohdan selkeän sanamuodon.

V Ratkaisuehdotus

66. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa Bundesgerichtshofin esittämiin ennakkoratkaisukysymyksiin seuraavasti:

Teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistamisesta 29.4.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/48/EY 8 artiklan 2 kohdan a alakohtaa on tulkittava siten, että kyseisessä säännöksessä olevalla käsitteellä ”nimet ja osoitteet” ei tarkoiteta immateriaalioikeuksia loukkaavia tiedostoja internetiin ladanneen käyttäjän sähköpostiosoitetta, puhelinnumeroa, kyseisten tiedostojen lataamiseen käytettyä IP-osoitetta eikä IP-osoitetta, jota on viimeksi käytetty kyseisen käyttäjätilin käyttämiseksi.

Jäsenvaltioilla ei näin ollen ole tämän säännöksen nojalla velvollisuutta säätää, että toimivaltaiset oikeusviranomaiset voivat määrätä kyseiset tiedot luovutettaviksi immateriaalioikeuden loukkausta koskevan oikeudenkäynnin yhteydessä.